

Katedra antropologie

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek vedoucího práce

Práci předložil(a) student(ka): Jana Müllerová

Název práce: Pohádkové syžety ve hrách Jára Cimrmana

Vedoucí práce: PhDr. Marta Ulrychová, Ph. D.

1. CÍL PRÁCE *(uveďte, do jaké míry byl naplněn):*

Studentka si ve své práci položila několik otázek: Je využití pohádkových motivů ve hrách Divadla Jára Cimrmana pro současnou generaci jedním z momentů porozumění publika mnoha narážkám a tuziž i zdrojem komiky? Lze tyto pohádky dobře analyzovat na základě syžetového katalogu Arne-Thompsona? K jejich zodpovězení se dobírá po časově náročné analýze, jež však v oblasti pohádkosloví znamená – vzhledem k autorčině věku - pouhý start.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ *(náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):*

Janu Müllerovou vedla ke zvolenému tématu zcela nepochybně fascinace Divadlem Jára Cimrmana, jehož obliba u český mluvícího publika přetrvává již po několik generací. Divadlu bylo věnováno již mnoho studentských prací, žádná se však dosud tomuto fenoménu kupodivu nevěnovala z hlediska folkloristiky. Předložený text, v němž se jeho autorka spíše „pocvičila“ v práci s katalogem (zřejmě to byly jazykové důvody, které ji vedly k použití starší verze jeho slovenského vydání z roku 1961, nikoliv z Utherovy poslední aktualizace), nežli by nějakým zásadním způsobem přispěla k „cimrmanologickému“ bádání, je i přes tuto skutečnost jistým přínosem. Autorka se nepřímo dobrala poznání, že autorizovanou pohádku nelze zredukovat na jediný syžet, neboť je výsledkem spisovatelské licence. Konkrétně se jedná o tvorbu Boženy Němcové a Karla Jaromíra Erbena, autorů sice vycházejících z terénních výzkumů, nicméně v rámci dobové praxe tyto poznatky přetvářejících podle vlastní fantazie a zákonitostí literární kompozice.

Na práci oceňuji samostatný přístup a kritický postoj k problematice vymezení pojmů „syžet“ a „fabule“ tak, jak jsou prezentovány v současné český psané odborné literatuře. Snad až příliš prostoru autorka věnovala definici pohádky, aniž by však použila vymezení tohoto hesla z nejnovější encyklopedie pracovníků etnologického ústavu. Kontury pohádky jí lépe vyvstaly na základě jejího srovnání s pověstí, kde se opřela o práci Petra Janečka čerpajícího z pojetí Oldřicha Sirovátky. Metodologicky autorka postupuje v soulase s tradicí pohádkoslovného bádání (Dvořák) – nejprve je předestřen regist, poté jsou k jednotlivým typům přiřazována katalogizační čísla.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA *(jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):*

Práce je strukturována poměrně volně, což ostatně u folkloristických prací není výjimkou. Přehlednější strukturu autorka zvolila tam, kde se zabývá katalogizací konkrétních pohádkových děl. Jazyková stránka je až na níže uvedené výtky na patřičné úrovni. Pro odkazy na literaturu si zvolila akceptovatelnou normu.

Autorka se bohužel nevyhnula několika nepřesnostem – na s. 3 chybí pozn. č. 5, na s. 15 pozn. č. 12. Na s. 16 by byl žádoucí správný tvar „Krohnovi“ (6. pád), chybně je psáno jméno Johanna Georga von Hahna. Alexandr Nikolajevič Veselovskij by si zasloužil zasadit do časového kontextu, životní data postrádáme i u Jiřího Polívky a Václava Tilleho. Chybně jsou bohužel uvedena jména členů Divadla Jára Cimrmana – Květoslava Vozába (nikoliv Jaroslava), Jaroslava Weigla (nikoliv Wiegla). Na s. 12 by rovněž bylo žádoucí uvést celá jména pohádkářů slovanských národů.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE *(celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):*

U práce lze ocenit, že se její autorka snad vůbec jako první na této katedře vydala po cestách pohádkoslovného bádání. I když je v jejím věku tento úkol nadlidským úkolem (aby badatel mohl s katalogem pracovat, musí znát jeho syžety téměř z paměti, což můžeme u studentky bakalářského studia na rozdíl od vědecky erudovaného zkušeného badatele pociťovat jako handicap). Svého úkolu se ujala s jistou dávkou sebevědomí – např. volá po vytvoření nového katalogu, ačkoliv Arne Thompsonův byl již mnohými badateli doplněn, zjišťuje, že pohádky Erbena a Němcové nelze přiřadit k jedinému syžetu, oprávněně verifikuje definice literárněvědných pojmů, oprávněně pociťuje absenci elektronické podoby katalogů.

Autorka dospěla k závěru, že odkazy na pohádky jak v seminářích, tak v jednotlivých replikách herců jsou společným kódem srozumitelným publiku bez rozdílu věku. Škoda, že zde absentuje myšlenka o podílu Divadla Jára Cimrmana na udržování tradice české kultury.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ *(jedna až tři):*

O obhajoby prosím o doplnění absentujících údajů.

Čím se vyznačuje autorská pohádka. Kdo se jí z našich spisovatelů věnoval?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA *(výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):*

Práci doporučuji k obhajobě a na základě svého posudku jí navrhuji hodnotiti známkou

velmi dobře.

Datum: V Plzni 19. 5. 2012

Marta Ulrychová
Podpis: PhDr. Marta Ulrychová, Ph. D.

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie

Marta Ulrychová

Katedra antropologie

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): **Jana Müllerová**

Název práce: Pohádkové syžety ve hrách Divadla Jára Cimrmana

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě): **PhDr. Jiří Woitsch, Ph.D.**

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Cíle práce, nejsou v textu nikde explicitně formulovány (snad s výjimkou poměrně absurdního vyjádření na s. 27). Navíc obsah práce (zaměřený primárně na kritiku katalogu AaTh) se zcela míjí s názvem, který sugeruje rozbor her Divadla Jára Cimrmana – dále DJC. Splnění cílů práce tedy není možné posoudit.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Předložená práce svým slibným názvem míří do světa tzv. druhého (či třetího) života folklóru. Využívání pohádek v soudobé literatuře, filmu či populární kultuře obecně si jistě zaslouží pozornost humanitních a sociálních vědců a pro antropology může být vděčným tématem výzkumu. A to zejména proto, že pro „tradiční“ folkloristiku jde o jevy obtížně uchopitelné.

J. Müllerová se však – bohužel – pokusila na ohlasy folklóru ve hrách DJC uplatnit ty nejkonzervativnější postupy katalogizační folkloristiky a vše navíc zamíchala s úpornou snahou dobrat se definic nedefinovatelného. V úvodu práce (s. 1–2) se tak kromě (posléze se ještě opakujících) „hlášek“ o tom, že v DJC je zpravidla vyprodáno (No a co???) nedozvídáme vůbec nic o cílech ani metodách práce. Následuje doslova šílená kapitola 2.1 zabývající se definicí pohádky a dalšími teoretickými aspekty jejího studia. Příslušné pasáže jsou mozaikou (přímé citace často zabírají na stranách více místa než autorský text) slovníkových hesel, z vesměs beznadějně zastaralých, popularizačních či oborově zcela mimoběžných encyklopedií, přičemž autorka je často v podstatě „recenzuje“. Proč autorka nevyužila např. naši domácí Národopisnou encyklopedii či specializované slovníky folkloristické (vč. např. již čtrnáctisvazkové Enzyklopädie des Märchens) se lze jen dohadovat. Následující kapitola 2.2 ovšem pokračuje v nastoleném trendu – užívaná literatura je zastaralá a nerelevantní, závěry mezerovité či zcestné (chybí např. zásadní recentní přehledový text M. Šrámkové, Česká prozaická folkloristika, Praha 2008).

Aby toho ovšem nebylo málo, na s. 18–21 je čtenáři předložen další slovníkový „nářez“. Jeho hlavní charakteristikou je pro změnu snaha definovat pojmy (syžet, látka, motiv) užívané folkloristy prostřednictvím příruček literárněvědných. Srovnání oborových diskurzů by bylo jistě zajímavé, nicméně vzhledem k absenci definic (mnohdy výrazně specifických) folkloristických k němu vůbec nedochází a kapitola postrádá smysl.

Na s. 22–26 se autorka konečně dostává v podobě faktografického a relativně čtivého přehledu k historii DJC, čtenáře však nechá vydechnout jen na chvíli. Kapitola 5 (s. 27–41) totiž nevydařené dílo korunuje. Autorka v ní jednak sepsala jednotlivé hry a v nich se vyskytující pohádkové motivy, následně pohádky vyhledala v klasických sbírkách 19. století (Erben, Němcová, Grimmové) a pokusila se je zařadit do slovenské (sic!) varianty katalogu AaTh. Z textu na s. 27–28 pak v podstatě vyplývá, že jejím cílem tedy není analyzovat užívání pohádek ve hrách DJC, ale zpochybnit kvalitu katalogu AaTh a možnost jeho aplikace na české látky.

Co na tom, že autorka pracuje s jeho radikálně redukovanou a zastaralou slovenskou verzí (poslední vydání katalogu ve verzi Aaame – Thompson – Uther je přitom z roku 2004, v Čechách jsou pak dostupné minimálně verze z 90. let 20. století), co na tom, že pro podobnou analýzu je zvolený vzorek pohádek zcela nereprezentativní.

Až cimrmanovský Závěr (s. 42–43) okofeněný výroky typu: „Práce s katalogem je náročná. Je třeba si jej přečíst několikrát...“ (s. 42) pak nabízí jen naprosto nicnefajkající úvahy a konstatování o chybách AaTh katalogu. O DJC se v něm nedočteme vůbec nic. Třešničkou na dortu jsou pak už jen přílohy textu práce signifikantně zcela mimoběžné...

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Z formálního hlediska je práce vyhovující, níže uvedené nedostatky lze chápat spíše jako drobnější. Autorka se vyjadřuje srozumitelně, v práci nejsou vážné gramatické chyby a jen minimum překlepů. Anglické Resumé na s. 48 je ovšem naproti tomu vyvedeno mimořádně primitivní angličtinou.

Autorka cituje korektně, zvolený citační úzus je vyhovující, správná je i forma odkazů na AaTh. Soupis zdrojů je taktéž bez nedostatků. Při citování v textu však autorka povětšinou umísťuje číselný index před interpunkční znaménko a všechny odkazy v závorkách jsou naopak zcela nesprávně umísťovány až za tečku.

Práce má standardní grafickou úpravu, ruší jen odlišné fonty písma u odkazových indexů. Formální struktura práce (odhlédneme-li od nesmyslného obsahu) je v pořádku.

Přílohy na s. 49–62 s textem práce naprosto nesouvisí (snad s výjimkou č. 2), o smyslu jejich zařazení se můžeme jen dohadovat. U seznamu herců DJC není vůbec uveden zdroj dat a seznam je navíc (jakkoliv je to vlastně úplně jedno) neúplný – chybí v něm Jaroslav Vozáb.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Předložená bakalářská práce je kombinací chabé analýzy (či většinou pouhého převyprávění) slovníkových hesel a soupisu pohádkových syžetů ve hrách DJC. Namísto aby se však autorka zamýšlela nad tím, proč a jak jsou pohádkové motivy ve hrách využívány, zda je to postup typický pro DJC, zda dochází k syžetovým kontaminacím oproti „kanonické“ formě pohádek ustanovené sběrateli v 19. století, zda jde o typický projev tzv. druhého života folklóru atd., nabízí jen zcela absurdní pokus o kritiku katalogu AaTh (což je samo o sobě s ohledem na existenci verze ATU nesmysl). Přitom prostý fakt, že ne všechny pohádky lze jednoduše do příslušného katalogizačního schématu zařadit je zcela banální a rádobyprůlomové úvahy „zda je tento vhodně sestaven“ (s. 42) řešeny již několik desetiletí.

Práce je tedy celkově obsahově plytká, bez jasného cíle, metody, vystavěná na většinou zastaralé a nerelevantní literatuře. Autorka má tu smůlu, že se zcela amatérsky pokusila proniknout do sféry bádání (jehož zkratkatelost není předmětem tohoto posudku) s jasně danými metodickými pravidly a teoriemi. Nic z nich ovšem neovládá a obávám se, že ani nepochopila. Jediným, důvodem pro akceptaci práce je tedy její formální podoba a prokazatelná schopnost autorky sestavit text splňující požadovaný rozsah.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1. Jasně specifikujte cíle Vaší práce a vyjádřete se k jejich (ne)splnění v předloženém textu.
2. Čeho jste chtěla dosáhnout rozsáhlými rozbory slovníkových resp. encyklopedických hesel (vesměs zastaralých a oborově folkloristickému bádání zcela mimoběžných) a zařazením seznamu herců do příloh práce?
3. Proč jste použila zastaralou verzi katalogu AaTh, navíc upravenou pro kulturně značně odlišné slovenské prostředí, a nikoliv některou z moderních verzí katalogu ATU?

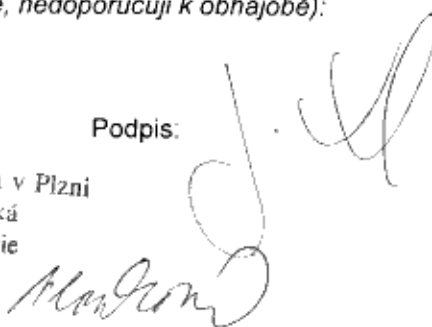
6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):

DOBŘE

Datum: 30. 4. 2012

Podpis:

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie

Průběh obhajoby bakalářské práce:

Název práce:

Pohádkové syžety ve hrách Sáry Cimrmana

Vedoucí práce:

PhDr. Marta Ulrychová, Ph.D.

Oponent práce:

PhDr. Jiří Kořetsch, Ph.D.

Průběh obhajoby:

Komise představila posudky předkládané bakalářské práce.

Studentka zodpověděla otázky vyplývající z posudků bakalářské práce.

Práce byla obhájena.

Členové zkušební komise:

Prof. RNDr. Ivo Budil, Ph.D., DSc.

RNDr. Vladimír Blažek, CSc.

PhDr. František Bahenský

Doc. Mgr. Karel Nováček, Ph.D.

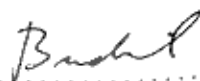
PhDr. Pavel Sitek, Ph.D.

Mgr. Michal Tošner, Ph.D.

PhDr. Marta Ulrychová, Ph.D.

Klasifikace: *Velmi dobře*

Datum obhajoby: 31. května 2012

.....
podpis zkoušejícího